

Nieuwsbrief

Nr. 11, december 2025

Tweedaagse Vlieland

Alle leden van de rekenkamer hebben de Waddentweedaagse bezocht. Het was een uitstekend georganiseerde bijeenkomst die voor de rekenkamer ook erg nuttig was om met raadsleden in gesprek te zijn. Op de Waddentweedaagse heeft de rekenkamer in een informele setting (met hapjes en drankjes) de eerste algemene bevindingen gepresenteerd van het onderzoek naar financiën.

Daarnaast is met een aantal raadsleden gesproken over mogelijke nieuwe onderzoeksonderwerpen. Nieuwe onderwerpen kunnen ook via de griffier worden gemeld aan de rekenkamer, zowel specifiek per eiland als gezamenlijk voor de vijf eilanden.

Actueel onderzoek: Financiën

Het onderzoek financiën gaat over de rol van de gemeenteraden bij financiën en de financiële positie van de Waddeneilanden. De keuze voor dit onderwerp is gemaakt mede doordat raadsleden aan hebben gegeven meer inzicht te willen hebben over de financiële situatie. Als de financiën niet op voldoende niveau zijn, komt de uitvoering van gemeentelijke taken in het geding. Een goede financiële positie geeft bovendien mogelijkheden voor nieuw beleid of om bijvoorbeeld lokale lasten te verlagen. Het onderzoek beoogt bij te dragen aan meer inzicht van de raden in de gemeentelijke financiën. Het onderzoek is erop gericht meer inzicht te geven op vragen als:

- Hoe kan je financiële kengetallen beoordelen?
- Hoe zit het met het ravijnjaar?
- Hoe kan je de omvang van reserves beoordelen?
- Hoe verhouden reserves zich tot de risico's?
- Hoe zit het de middelen voor onderhoud van kapitaalgoederen?
- Is er (systematisch) sprake van mee- en tegenvallers?

DoeMee-onderzoek

Onderdeel van het onderzoek is een analyse door Radboud universiteit (Nijmegen), dat een zogenoemd DoeMee-onderzoek uitvoert naar vooral mee- en tegenvallers. Een DoeMee-onderzoek is een gezamenlijk onderzoek van rekenkamers georganiseerd door de landelijke Vereniging van Rekenkamers. Door een onderzoek gezamenlijk te doen, kan het efficiënter worden uitgevoerd en is onderlinge vergelijking mogelijk. De rekenkamer heeft besloten om daaraan mee te doen, en de resultaten mee te nemen in het eigen onderzoek naar financiën.

Werkdruk raadsleden

De rekenkamer heeft in het voorjaar een **brief aan de raden** gestuurd over de werkdruk van raadsleden (mei 2025). In de brief wordt ingegaan op onderzoeken van universiteiten en andere rekenkamers naar dit thema.

Een aanbeveling uit die onderzoeken is het verbeteren van de werk-privébalans (door bijvoorbeeld politiek verlof). Ook wordt opgeroepen om het raadswerk zinvoller te maken door meer nadruk op de volksvertegenwoordigende rol.

De rekenkamer geeft de raadsleden mee om te kijken of de bevindingen kunnen bijdragen aan continuïteit in de gemeenteraad en het verminderen van de werkdruk; met het oog op de komende verkiezingen in maart niet onbelangrijk.

Eerste bevindingen onderzoek financiën

Het onderzoek is nog niet helemaal afgerond, maar een aantal eerste bevindingen is wel al bekend (en op de Waddentweedaagse op Vlieland gepresenteerd).

- Bijna alle eilanden kennen de afgelopen jaren een toename van de reserves. De financiële positie wordt in termen van de standaard normen voor weerstandvermogen op de meeste eilanden als 'uitstekend' beoordeeld, en vaak ruim boven de door de raden zelf vastgestelde normen. De eilandgemeenten verschillen wel in de manier waarop ze omgaan met de reserves en wat een minimale of gewenste reserve is.
- Het 'ravijnjaar 2026' waar veel over te doen was, is behoorlijk afgezwakt, doordat het kabinet op een aantal onderdelen financiële compensatie aan gemeenten heeft gegeven. Dat laat onverlet dat naar verwachting in 2028 de herverdeling van de middelen uit het Gemeentefonds wel een negatief effect op de gemeentebudgetten kan geven. Het ravijnjaar is als het ware opgeschoven.
- Sturen op de kengetallen en andere informatie in begrotingen en jaarrekeningen kan lastig zijn. Dat komt deels door wijzigingen in de toekenning van middelen door het rijk in de loop van een jaar, die bij het opstellen van de begroting niet bekend waren. Daardoor zijn er soms grote verschillen tussen de cijfers in de jaarrekening en die in de begroting. Verder zijn de gehanteerde normen voor de zogenoemde BBV-kengetallen niet altijd eenduidig, wat sturing ook bemoeilijkt.
- Voor de eilandgemeenten zijn de toeristen- en forensenbelasting zeer belangrijk. Zo vormen de opbrengsten van de toeristenbelasting 9% tot 16% van de totale baten van de eilanden. Ondanks dat de tarieven voor de toeristenbelasting redelijk bij elkaar in de buurt liggen (ca 2 tot 2,5 euro), verschillen de opbrengsten (totaal en per inwoner) doordat het aantal overnachtingen verschilt en omdat de eilanden verschillen in de systematiek en opbouw van de belastingen.

Planning

- Ambtelijk wederhoor en Conclusies en aanbevelingen - eind 2025
- Bestuurlijk wederhoor - begin 2026
- Eindrapport naar raden – beoogd februari 2026

Uit de begeleidingscommissie

De rekenkamer kent een begeleidingscommissie bestaande uit 5 raadsleden (van elk eiland één). De rekenkamer overlegt drie tot vier keer per jaar met de begeleidingscommissie. In het overleg van 16 december is onder meer gesproken over het overzicht dat colleges elk jaar moeten geven van de voortgang van wat er met aanbevelingen van de rekenkamer gebeurt. Dit is een wettelijke verplichting. De colleges vullen dit op verschillende manieren in. Ook is gesproken over de het eigen onderzoeksbudget dat de raad van Texel heeft. Zo'n budget kan de positie van de raad versterken, maar niet alle eilandraden hebben het. De onderwerpen zullen door de griffiers verder worden meegenomen.

Ten slotte is aan de orde gekomen dat na de nieuwe verkiezingen er nieuwe (plaatsvervangend) leden voor de begeleidingscommissie moeten komen. En er is besproken dat er eventueel een mogelijkheid is (in overleg met de griffiers) om informatie te geven over de werkzaamheden van de rekenkamer en de financiën van de eigen gemeente aan nieuwe raadsleden.

Website

Op de website zijn alle plannen, verslagen, nieuwsbrieven, en rapporten te vinden. De website wordt aangeboden via de website van de gemeente Texel; een link staat op de websites van alle gemeenten.

<https://www.texel.nl/rekenkamercommissie-de-waddeneilanden/>

Algemene planning

- Lopend onderzoek: afronden financiën
- Begeleidingscommissie 16 december
- Inventarisatie nieuwe onderwerpen
- Jaarverslag + Jaarplan 2025-2026

**SUGGESTIES VOOR NIEUWE OMDERZOEKS-
ONDERWERPEN ZIJN VAN HARTE WELKOM**

Contact: rekenkamer.dewaddeneilanden@gmail.com